

Ongewone planten van „De Koningsheide” bij Arnhem

door

K. REININK (Velp)

Het voormalige grove-dennenbos „De Koningsheide” werd na de bosbrand van 1976 een interessant terrein voor floristisch onderzoek. De Koningsheide, eigendom van de gemeente Arnhem, is direct gelegen aan twee verkeerswegen, nl. ten zuiden van de Koningsweg en ten westen van de weg Arnhem-Apeldoorn. De oppervlakte bedraagt 173 ha, waarvan 7 ha bestaan uit een mooi, ten dele met struikheide begroeid erosiedal. Door de zeer zware stormen van 13 november 1972 en 2 april 1973 werd 83 ha van het bos vrijwel geheel tegen de grond geslagen. De felle bosbrand van 7 juli 1976, die in totaal 400 ha natuurterrein van de gemeenten Arnhem en Rozendaal in de as legde, verwoestte van De Koningsheide 115 ha, waarbij bosrestanten, die bij de stormen gespaard waren. Door de gemeente Arnhem werd in samenwerking met de Heidemaatschappij een nieuw beplantingsschema opgesteld, waarbij meer rekening werd gehouden met de recreatieve dan met de produktieve functie van een bos. Het plan voorzag in 59 ha naaldbout in diverse soorten en 23 ha loofhout met grauwe els, ruwe berk, zomer- en Amerikaanse eik. Met behulp van een machine is in april 1978 en maart 1979 het terrein weer beplant met jong plantgoed. Daar de boompjes in nagenoeg kale zandgrond moesten worden gepoot, is bij wijze van proef over een oppervlakte van naar schatting 2-3 ha een laag van gemiddeld 1 dm dik boomschors uitgestrooid om het vocht in de bodem beter vast te houden en groei van ongewenste onkruiden tegen te gaan. Eind 1976 en begin 1977 werd de schorslaag aangebracht. Het materiaal blijkt afkomstig te zijn van een opslagplaats van de papierfabriek Van Gelder uit Renkum. Voor een groot gedeelte betreft het schors van naaldbomen afkomstig uit Nederland, België, Duitsland en Scandinavië.

In de zomer van 1979 kreeg ik van de heer K. Alders uit Arnhem een tip, dat op het terrein De Koningsheide een bijzondere *Senecio*-soort groeide. Bij nadere beschouwing bleek het te gaan om schaduwkruiskruid (*S. fuchsii*), dat in een flink aantal exemplaren bloeiend werd aangetroffen. Al gauw bleek dat er nog een aantal interessante soorten groeide. Bij een uitgebreide inventarisatie kon tenslotte een lijst van zelfs meer dan 300 wilde plantesoorten worden opgesteld. Al deze soorten waren vrijwel beperkt tot het gebied, waarover de schors was uitgestrooid. Een aantal soorten is voor Nederland zeldzaam en enkele zijn nog niet eerder in ons land aangetroffen. Buiten de schorsvelden was het aantal soorten beperkt tot de meer normale soorten van kapvlakten op schrale zandgrond, zoals *Agrostis*-soorten, *Spergula morisonii* en massaal *Chamaenerion angustifolium*, *Senecio viscosus* en *S. sylvaticus*. De soorten die maar sporadisch of in het geheel niet in ons land voorkomen, maar wel in bossen in België en Duitsland maken het aannemelijk, dat de zaden ervan met de schors zijn meegekomen. Bij verslepen van boomstammen over de bosbodem naar een centrale plaats van afvoer kan gemakkelijk grond met daarin zaden van bosplanten tussen de schorsspleten meekomen.

De voor dit terrein meest opvallende soorten zijn:

	<i>aantal</i>	<i>fenologie</i>
<i>Alchemilla vulgaris</i>	verscheidene ex.	veg. fl.
<i>Anthyllis vulneraria</i>	enkele ex.	veg.
<i>Arctium tomentosum</i>	een ex.	fl.
<i>Asperula odorata</i>	paar groepjes	veg.
<i>Atropa bella-donna</i>	verscheidene ex.	juv. fl. fr.
<i>Cardamine impatiens</i>	verscheidene ex.	fl. fr.
Cardaminopsis halleri	enkele polletjes	fl. fr.
<i>Carex pallescens</i>	een polletje	fr.
<i>Carex remota</i>	verscheidene polletjes	fr.
<i>Carex sylvatica</i>	verscheidene polletjes	fr.
<i>Centaurea jacea</i> s.s.	een ex.	fl.
<i>Centaurea nigra</i>	verscheidene ex.	fl. fr.
<i>Cirsium oleraceum</i>	enkele ex.	veg. fl.
<i>Conium maculatum</i>	enkele ex.	fl. fr.
<i>Genistella sagittalis</i>	een ex.	veg.
<i>Hypericum pulchrum</i>	een polletje	veg.
<i>Lathyrus linifolius</i>	een ex.	fr.
<i>Lathyrus sylvestris</i>	enkele ex.	fl. fr.
<i>Lysimachia nemorum</i>	enkele ex.	fl.
Meum athamanticum	een ex.	veg.
<i>Milium effusum</i>	verscheidene polletjes	veg.
<i>Odontiites verna</i> subsp. <i>serotina</i>	enkele ex.	fl. fr.
<i>Polygonum bistorta</i>	een ex.	fl.
<i>Sanguisorba minor</i>	een ex.	veg.
<i>Senecio fuchsii</i>	verscheidene ex.	fl. fr.
<i>Stellaria holostea</i>	enkele groepjes	veg.
<i>Stellaria nemorum</i> s.l.	een groepje	veg.
<i>Torilis japonica</i>	verscheidene ex.	fl. fr.
<i>Trifolium aureum</i>	een ex.	fl. fr.
<i>Veronica montana</i>	enkele ex.	veg.

Niet eerder in Nederland aangetroffen soorten zijn vet gedrukt. Het lijkt zinvol om volgend jaar na te gaan, welke soorten zich kunnen handhaven en of er nog nieuwe soorten zijn gekiemd.

Gegevens over het terrein en de behandeling ervan sinds 1976 werden welwillend verstrekt door K. J. M. Kuypers, rentmeester van de Landelijke eigendommen van de gemeente Arnhem en door de Heidemaatschappij te Arnhem. Aan de inventarisatie van de „boomschorsadventieven” en aan determinatie van de gevonden soorten werd meegewerkt door M. T. Jansen (Veenendaal) en W. de Haan (Arnhem).

Summary

A pinewood of 173 ha in the municipality of Arnhem was destroyed by fire on July 7, 1976. In the spring of 1978 and 1979 about 82 ha of this terrain was planted with broadleaves and conifers. As an experiment to increase the moisture retention capacity and to hinder the settlement of weeds, a layer

of 10 cm of chipped tree bark was strewed. The chipped bark came from the Netherlands, Belgium, Germany and Scandinavia. During a floristic inventory of the terrain in the summer of 1979 more than 300 wild plant species were found, many of them rare or even unknown in the Netherlands. Almost all these species were found on the part covered with tree bark. Presumably the seeds of many species were introduced with the tree bark. It seems worthwhile to follow the development of the flora of this terrain.